

تهیه نقشه سیار

گزارشی بر کار پژوهشی - اجرائی ردیابی و تعقیب یک متحرک

دکتر امیر سعید همائی نژاد

دکترای مهندسی نقشه برداری (فتوگرامتری) از استرالیا

چکیده

این نوشته در واقع گزارشی از یک کار پژوهشی - اجرائی درباره ردیابی، تعقیب و بدام انداختن یک متحرک در یک منطقه توسط کاربر مکانیکی (ROBOT) می باشد. ساخت افزار شامل یک رایانه، دوربین CCD، دریافت کننده تصاویر (FRAME GRABBER)، کاربر مکانیکی، فرستنده و کنترل کننده مادون قرمز می باشد. نرم افزارها مخصوص این کار پژوهشی در محیط VC++ و NQC طراحی شدند و شامل ثبت وضبط تصاویر، پردازشگر تصاویر و استخراج اطلاعات، تجزیه و تحلیل اطلاعات، تصمیم گیری و ارسال دستورات و نرم افزارهای واسطه می باشند. هدف کلی از این کار پژوهشی اجرای کاربردی تهیه نقشه سیار (Mobile Mapping) در زمان واقعی (Real Time) و یاد در حالت درگیر (On Line) می باشد. کلیه اطلاعات هندسی و توضیحی منطقه و میدان عملیات در حافظه رایانه ضبط و نگهداری می شوند. دوربین CCD در محلتهائی مستقر شده و از منطقه تصویر برداری می کند. محلتهائی استقرار دور بین تأثیر چندانی بر اجرای کلی این پژوهش ندارد. آن محلتهائی می توانند بصورت ثابت و یا متحرک باشند.

تصاویر در فاصله زمانی معین دریافت می شوند و بصورت موقت در حافظه رایانه ضبط می گردند. در بخش پردازشگر، تصاویر دریافتی مورد بررسی قرار می گیرند و اطلاعات مورد نیاز استخراج می شوند. این اطلاعات مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و اگر مشخص شود که جسمی ناشناس در منطقه وارد شده آن جسم را شناسایی کرده و موقعیت جسم را به بخش ارسال فرمان اطلاع داده و بخش ارسال فرمان با توجه به اطلاعات دریافتی فرمان مناسب را به کاربر مکانیکی ارسال می کند. سپس کاربر مکانیکی به سوی جسم حرکت می کند تا جسم را دستگیر نماید. همزمان با تصویر برداری، اطلاعات موجود در حافظه تجدید نظر شده و تبدیل به روز می شوند.

مقدمه (تهیه نقشه در حالت سیار چیست؟)

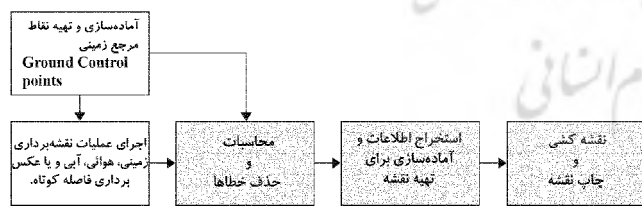
یکی از مهمترین اهداف نقشه برداری زمینی و هوایی و همچنین عکسبرداری فاصله کوتاه تهیه شده در حالت سیار می باشد. نگارنده (1997) شرح کوتاهی از روشهای تهیه نقشه در حالت سیار که در دهه های گذشته اجرا شده اند را داده است. در واقع تهیه نقشه در حالت سیار یکی از اهداف نقشه برداران و متخصصین این رشته از زمانهای سابق بوده و کارهایی هم در این خصوص انجام شده است. هر چند آن روشها در اجراء با هم تفاوتی را دارند، اما اهداف آنها کاهش بخشهای مختلف در تهیه نقشه بالاخص آن بخشهایی است که در دفتر انجام می شود. لذا با کاهش آن بخشها، نظر بر این است تا در زمان کوتاه تر بتوان نقشه ای از منطقه تهیه کرد. اگر فرض شود نگاره ۱ بخشهای تهیه نقشه را از شروع تا انتها به نمایش گذاشته باشد، نگاره های ۲ و ۳ به ترتیب بخشهای تهیه در حالت سیار و زمان واقعی را نمایش می دهند.

در نگاره های ۱ و ۲ و ۳ خانه های با رنگ زرد مربوط به عملیات دفتری می باشند و عملیاتی که هم می توان در دفتر و هم در زمان عملیات اجرائی انجام داد با رنگ قرمز نشان داده شده است. خانه های با رنگ سفید مربوط به

کلیه عملیاتی است که در زمان عملیات اجرائی انجام می شوند. با رجوع به نگاره های ۱، ۲، ۳ و مقایسه بین آنها متوجه خواهیم شد که در روش تهیه نقشه در حالت سیار سعی بر این است که کلیه عملیات اجرائی، محاسباتی، و نقشه کشی در زمان عملیات اجرائی انجام شوند.

با آمدن GPS به بازار، نقشه برداری همانند دیگر رشته ها از این پدیده مزایای فراوانی برد و این رشته توانست به اهدافی برسد که شاید برای رسیدن به آن اهداف سالها زمان نیاز بود که بوسیله نقشه برداری معمولی به آن اهداف دست یافت. هر چند GPS تنها نبود و همزمان دستگاههای جدید نقشه برداری مانند TOTALSTATION و یا MOTORIZED TOTALSTATION و دوربینهای جدید در عکسبرداری هوایی و یا فاصله کوتاه و نرم افزارها، رایانه های جدید و از همه مهمتر تأثیر گسترش شبکه تلفن سیار و شبکه جهانی WWW تماماً نقشه برداری را یاری نمودند تا به هدف تهیه نقشه در حالت سیار برسد. نگارنده بحثی بر مزایا و معایب استفاده GPS برای کشورهایی مانند ایران دارد که در آن بحث روش دیگری را پیشنهاد نموده است که با اجرای آن روش کشوری مانند ایران می تواند هم از لحاظ مالی سود ببرد، و هم در جهان و منطقه در این علم فنی و کاربردی پیشتاز شود.

امروزه پژوهشگران زیادی در جهان در بعدهای مختلف فن نقشه برداری و نقشه کشی کارهای پژوهشی زیادی را انجام داده اند یا در حال انجام هستند. برای مثال محمدی و همکاران (2004) روش استفاده از شبکه جهانی

نگاره ۱: نمایشی از بخشهای تهیه نقشه به روش معمولی

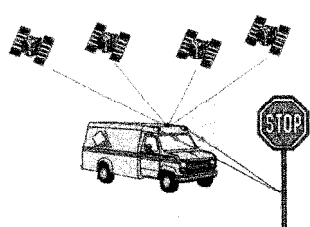

نگاره ۲: نمایشی از بخشهای تهیه نقشه در حالت سیار

WWW و تلفن سیار برای تهیه نقشه در حالت سیار را بیان نموده اند. اما Zatanova et al (2004) از بکارگیری GPS، INS و دوربینهای CCD که بر روی یک خودرو نصب گردیده اند برای تهیه نقشه در حالت سیار سخن گفته است. و یا A. W. L. Ip et al (2004) از بکارگیری GPS، INS و دوربینهای CCD که بر یک هواپیما نصب گردیده اند برای تهیه نقشه در حالت سیار بهره برده است. با توجه به گوناگونی زیاد در بین این روشها و

گزارش اجرای کار پژوهش

نگارنده (1997، 1998، 1999) روشهایی را در عکسبرداری فاصله کوتاه در زمان واقعی ابداع نمود. در آن روشها دقت، سرعت، و نتایج معتبر جزء اصول برگشتناپذیر بودند. برای رسیدن به آن اصول همانند دیگر روشها از مجموعه روابطی مانند شروط همخطی و روش کمترین مربعات استفاده شده بود. استفاده از این روابط ریاضی در زمان واقعی، اجرای عملیات را پیچیده کرده بود. لذا برای رسیدن به اهداف پژوهش نشانه‌هایی را ابداع کرد تا بوسیله آنها بتوان موقعیت دوربین و جسم را در زمان واقعی تعیین نمود. همچنین شرایط اولیه‌ای را به معادلات و عملیات معرفی کرد تا محاسبات ساده شود و بتوان در زمان واقعی روابط پیچیده کمترین مربعات و شروط همخطی را اجرا کرد.

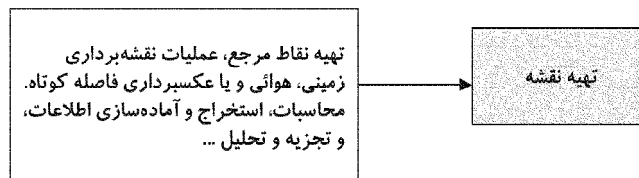

نگاره ۶: نمایشی از یک واحد سیار شامل گیرنده GPS و دستگاه INS و دوربین CCD که نصب بر خودروی زمینی شده و متصل به رایانه‌ای که در داخل خودرو است می‌باشند و همزمان اطلاعات دریافتی برای

محاسبات و پردازش به رایانه ارسال می‌شوند. نکته مهم این است که با توجه به قدرت نرم افزارها می‌توان همزمان و یانیمه همزمان نقشه را تهیه کرد.

اما در این پژوهش، پژوهشگر بعلاوه اصولی که در فوق ذکر گردید، سادگی، قابل اعتماد بودن روش، و بی عیب و نقص بودن کل عملیات، از دیگر اصولی بودند که مورد توجه قرار داشتند. برای رسیدن به سادگی باید از عملیات زمان بر مانند محاسبات پیچیده پرهیز کرد. لذا در این کار پژوهشی از روابط ریاضی کمترین مربعات و شروط هم خطی استفاده نشده است. کمترین مربعات یکی از روابط مطمئن، قوی و مرجع در ریاضیات است که کاربرد زیادی در محاسبات نقشه برداری دارد و برای کاهش خطاها و هم وزن کردن نتایج از این روابط استفاده می‌شود. همچنین شروط همخطی روابطی است که ارتباط بین نقطه‌ای بر روی جسم، مرکز تصویر و تصویر آن نقطه بر روی صفحه تصویر را بیان می‌کند. اگر روابط کمترین مربعات را استفاده نکرد، حقیقتاً نمی‌توان از نتایج ارزیابی دقیقی داشت. حال چگونه می‌توان از این روابط استفاده نکرد و به اصولی که ذکر شده است رسید؟ جواب این سؤال در ادامه داده خواهد شد. اما شروط همخطی تأثیری بر نتایج دقیق نخواهد داشت. برای مثال در عکسبرداری فاصله کوتاه و در شرایط درگیر (On Line) و گاهی در حالت زمان واقعی، از شروط همخطی برای خود تنظیمی (Self Calibration) استفاده می‌شود. دلیل خود تنظیمی که همزمان با عملیات انجام می‌شود بدست آوردن مرکز تصویر و فاصله اصلی می‌باشد. چون نسبت فاصله اصلی به عمق جسم بالاخص در عکسبرداری فاصله کوتاه بسیار زیاد می‌باشد و انوار منعکس شده از جسم در شرایط مختلف در یک نقطه ثابت جمع نمی‌شوند لذا نیاز است این دو عنصر در هر زمان بدست آیند. در عکسبرداری هوایی این دو عنصر را می‌توان ثابت فرض کرد. چون اولاً نسبت فاصله اصلی به عمق جسم معمولاً ثابت می‌باشد مگر در شرایط عکسبرداری از مناطق کوهستانی، ثانیاً انوار منعکس شده از جسم معمولاً در یک نقطه جمع می‌شوند و از همه مهمتر آنکه محور دوربین همواره عمود به صفحه جسم می‌باشد.

پیشرفت آنها آینده این فن بسیار روشن خواهد بود و در آینده نزدیک یک کاربر معمولی با حداقل آگاهی به علم نقشه برداری می‌تواند نقشه یک منطقه را در فاصله زمانی کوتاهی تهیه نماید.

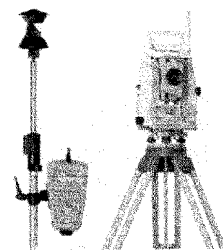
نگاره ۳: نمایشی از بخشهای تهیه نقشه در زمان واقعی

نگاره‌های ۴، ۵، ۶، ۷، برترتیب مجموعه سخت افزارهای مورد استفاده در تهیه نقشه در حالت سیار را به نمایش گذاشته‌اند و نگاره‌های ۸ و ۹ دوره اجرا و تأثیر سخت افزارها بر نقشه برداری هوایی و زمینی را نشان می‌دهند. باید متذکر شد که روش «زمان واقعی» دارای مقوله‌ای جدا از تهیه نقشه در حالت سیار می‌باشد. زیرا که در زمان واقعی اهداف تنها تهیه نقشه مورد نظر نیست بلکه مقصود گسترده‌تر می‌باشد. برای مثال هدف از این پروژه، ردیابی و دستگیری یک جسم متحرک بوسیله یک کاربر مکانیکی است و یا در پژوهش دیگر هدف برای پارک خودکار یک خودرو می‌باشد. اهداف و کاربردهای نقشه برداری و عکسبرداری در زمان واقعی بسیار وسیع و گسترده می‌باشد و کلاً کاربردهای آن تأثیر بر کارهای روزمره مردم دارد و می‌تواند در خدمت مردم قرار گیرد.

نگاره ۴: نمایشی از یک مجموعه GPS TOTALSTATION که کاربر با استقرار واحد اصلی در نقطه مرجع و حمل میله و گیرنده سیار به نقاط مورد نیاز رفته و نقشه را همزمان تهیه می‌کند.

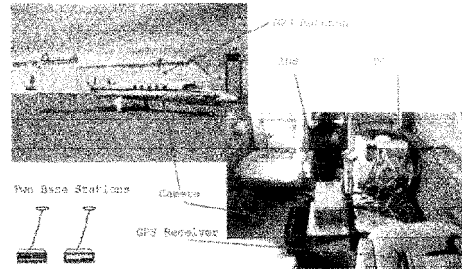
برای مثال در کنترل رفت و آمد شهری و خارج شهری، خدمات شهری و شهرداری، باربری و بارگیری، در بهینه کردن امنیت شهری و کشوری، و هزاران موضوع دیگر که فرصت بیان آنها در اینجانبی باشد می‌توان از روش زمان واقعی استفاده کرد.

نگاره ۵: نمایشی از یک مجموعه ROBOT TOTALSTATION که کاربر با استقرار واحد اصلی در نقطه مورد نظر و عملیات مقدماتی، میله همراه با منشور و بخش گیرنده و محاسبه گر را در نقاط مورد نظر قرار داده و نقشه را همزمان تهیه می‌کند.

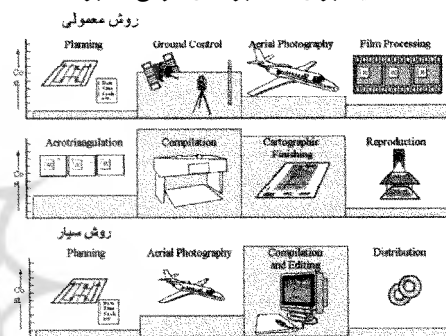
روشی که در اینجا بیان می‌شود فقط بخشی از کاربرد عملی عکسبرداری و تهیه نقشه سیار در زمان واقعی می‌باشد، و پژوهشگر در حال گسترش این روش و اجرای عملی آن در هدایت خودکار یک خودرو می‌باشد. در پایان این بخش باید گفت که تهیه نقشه در حالت سیار به روشی گفته می‌شود که تمام یا بخش عمده عملیات نقشه برداری همزمان با عملیات اجرایی انجام شود و نیازی به کارهای دفتری نباشد.

خواهد کرد. البته GPS یکی از روشهایی است که می توان از آن برای تعیین مختصات دوربین استفاده کرد. اما این روش را نمی توان بعنوان یک راه حل نهایی در نظر گرفت. بعنوان مثال در داخل یک ساختمان و یا بطور کلی در مکانهایی که امواج GPS را نمی توان دریافت کرد، این روش کارآئی ندارد. نگارنده (آماده چاپ) روش جایگزین تعیین مختصات محلی یا Local Positioning System (LPS) را پیشنهاد داده است. این روش کاملاً مستقل می باشد و می توان آن را در یک منطقه بسیار محدود و یا در منطقه بسیار گسترده و وسیع حتی در سطح یک کشور استفاده کرد. بعلاوه روش تعیین مختصات محلی چنان قابل انحاء می باشد که می تواند از ترکیب روشها و فنون مختلف با توجه به نوع منطقه و عملیات بهره برد. همانگونه که گفته شد، در این کار پژوهشی نیازی به تعیین مختصات مرکز تصویر دوربینهایی که در یک مکان ثابت مستقر شده اند، نیست. مرکز تصویر دوربینهایی که بر روی سکوی متحرک مستقر شده اند به روش تعیین مختصات محلی تعیین خواهد شد.

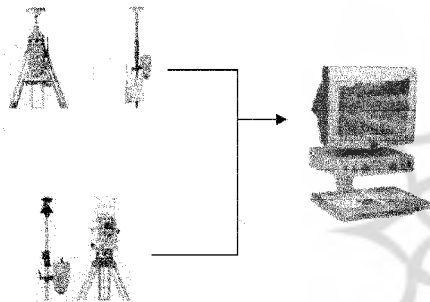

نگاره

۷: نمایشی از یک واحد سیار شامل GPS و INS و دوربین CCD که در هواپیمائی (یا یک خودروی پرنده) نصب می شوند و بعلاوه شامل دو گیرنده GPS که در ایستگاههای زمینی مستقر می شوند، می باشد. این مجموعه در تهیه نقشه در حالت سیار برای عکسبرداری هوائی کاربرد دارد.

نگاره

نگاره

۹: نمایشی از تهیه نقشه در حالت سیار توسط Totalstation GPS و یا Robot Totalstation

برای رسیدن به اهداف کار پژوهشی، نقشه منطقه در بخشی از حافظه رایانه ثبت می شود. کلیه اطلاعات شامل راهها و محلها و کلیه جزئیات در حافظه رایانه نگهداری می شوند. اصولاً GIS منطقه را در بخشی از حافظه نگهداری می کنند. دوربین را می توان در هر مکان و به هر طریق مستقر کرد. محور دوربین می تواند زاویه همگرا با صفحه جسم داشته باشد و یا می تواند عمود به صفحه جسم باشد. در این صورت محدودیتی برای استقرار دوربین نمی باشد. تصویر دریافتی دوربین از منطقه با نقشه موجود در رایانه توجیه می شود. حال می توان از طریق تصاویر دریافتی موقعیت جسم متحرک و کاربر مکانیکی را نسبت به یکدیگر و نسبت به مشخصات نقشه تعیین کرد. دقت تعیین موقعیت جسم و کاربر مکانیکی بستگی به دقت نقشه منطقه و توجیه آن با تصاویر دریافتی دارد. اگر نقشه دارای دقت مورد قبولی باشد کاربر مکانیکی و جسم متحرک با دقت خوبی تعیین موقعیت می شوند. همچنین باید ذکر شود که در این پژوهش از چند روش دیگر برای تعیین مختصات کاربر مکانیکی در لحظات مختلف استفاده شده است. اولاً کاربر مکانیکی بکار گرفته شده در این پژوهش به حسگرهای نوری و لامسه مجهز می باشد، لذا با این امکانات حسی و شناخت از جزئیات منطقه که در حافظه رایانه نگهداری می شوند کاربر مکانیکی قادر خواهد بود مختصات خود را تعیین کند. باید ذکر شود که حسگر نوری مانند یک چشم عمل کرده و علائم تغییر داده شده را می تواند بخواند و بدین طریق تعیین مختصات کند. ثانیاً مغز اصلی کاربر مکانیکی (منظور از مغز، مرکز اصلی دریافت و

۸: مقایسه ای بین دو روش معمولی و سیار در عکسبرداری هوائی. دوره روش معمولی شامل حداقل هشت بخش می باشد و دوره روش سیار شامل چهار بخش است.

شروط همخطی یک ارتباط تقریبی بین جسم، دوربین و تصویر جسم در صفحه تصویر می دهد. و این ارتباط با تغییر زاویه میل دوربین با صفحه جسم و تغییر عمق جسم تغییر می کند. در واقع این تغییر بیشتر مربوط به جابجائی مرکز تصویر می باشد. در نتیجه بنظر می رسد که دوربین یک مرکز تصویر ندارد بلکه فضائی از مراکز تصویر دارد. چون بدست آوردن آن فضای مراکز تصویر ساده نیست لذا از روش خود تنظیمی استفاده می شود تا بتوان عوامل نامعلوم دوربین را در شرایط مختلف بدست آورد. حال در این کار پژوهشی به دو دلیل عمده از شروط همخطی استفاده نشده. اولاً بدین دلیل که دوربین و یا دوربینها را براحتی بتوان در هر محلی و با هر زاویه میل نسبت به صفحه جسم مستقر کرد و ثانیاً نیازی به خود تنظیمی دوربین نباشد و بتوان در زمان کوتاھتری عملیات را انجام داد. بحث در این موضوع بسیار گسترده و وسیع می باشد و نمی توان در چند سطر آن را بیان کرد. پژوهشگر بدنبال روش جایگزین برای تنظیم دوربین می باشد که بحث دقیق در باره خود تنظیمی و شروط هم خطی در آنجا دنبال خواهد شد. لذا اساساً در این کار پژوهشی از شروط همخطی استفاده نشده است.

همانگونه که گفته شد در این کار پژوهشی نیازی به تعیین مختصات مرکز تصویر نیست. در نتیجه نیازی به شروط همخطی وجود ندارد. احیاناً اگر هم نیازی به تعیین مرکز تصویر باشد از روشهای جایگزین می توان استفاده کرد. احتمالاً خواننده از روش GPS بعنوان یکی از آن راهها یاد

اجرای فرامین، اداره کننده، حس و ادراک کاربر مکانیکی است) قادر خواهد بود با دیگر مغز کاربرهای مکانیکی از جنس خودش ارتباط ایجاد کند. حال اگر مکان و مختصات آن کاربرهای مکانیکی معلوم باشد می توان مختصات کاربر مکانیکی را تعیین کرد. ثالثاً می توان از ترکیب دو روش بالا استفاده کرد و مختصات کاربر مکانیکی را تعیین نمود. دوربین بطور متوالی از منطقه تصویر برداری کرده و تصاویر را در مکانهای مشخص شده در رایانه بصورت موقتی ثبت می کند. سپس تصاویر را برای پردازش تصاویر و تجزیه و تحلیل به بخش پردازش گر و تجزیه و تحلیل کننده ارسال می نماید.

در این بخش قسمتهائی از تصویر که با نقشه تطابق دارند مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. اگر مشاهده شود که در آن مکانها جسمی ناشناس است، بلافاصله اطلاعات بدست آمده را، به بخش ارسال دستور، ارسال می کند. در بخش ارسال دستور و فرمان با توجه به محل کاربر مکانیکی دستور مناسب ارسال می شود. باید ذکر نمود که برنامه بگونه ای تنظیم شده است که کاربر مکانیکی قادر باشد اجسام متحرک را از همدیگر تمیز دهد. نکته دیگری را هم باید بیان کرد که بین کاربر مکانیکی و یا کاربرهای مکانیکی با یکدیگر و رایانه ارتباط برقرار است و آنها می توانند با همدیگر در ارتباط باشند و اطلاعاتی را بین خود رد و بدل کنند. یکی از مزایای این ارتباطات، تمیز دادن جسم ناشناس از کاربرهای مکانیکی است. در نتیجه این ارتباطات، کمک به پردازش تصاویر می کنند تا بتوان در زمان کوتاهی جسم ناشناس را تشخیص داد. برنامه ها در زبان C نوشته شده و در محیط *VISUAL STUDIO* آماده شده اند. فرامین در زبان *NQC* تهیه و آماده شده اند. ارتباط بین رایانه و کاربر مکانیکی از طریق ارتباطگر مادون قرمز برقرار می شود. چون زمان دریافت دستورات توسط کاربر مکانیکی با توجه به بزرگی دستورات فرق می کند و کلاً زمانی قابل ملاحظه صرف دریافت دستورات توسط کاربر مکانیکی می شود، لذا تصمیم گرفته شده که دستورات را کوتاهتر کرده و یا اینکه دستورات را اول به اعداد تبدیل کرده سپس به کاربر مکانیکی ارسال کرد. تصمیم بر این است که در آینده بسیار نزدیک از نوع جدید کاربر مکانیکی استفاده شود که قابلیت های بیشتری دارد و در سرعت بالا فرامین را دریافت می کند. سپس کاربر مکانیکی فرمان را دریافت کرده و دقیقاً اجرا می کند و به جستجوی جسم می رود. اگر جسم به مکان جدید برود، محل آن جسم بلافاصله تشخیص داده شده و دستور جدید به کاربر مکانیکی ارسال می شود. دستورات چنان دقیق می باشد که کاربر مکانیکی به محل صحیح ارسال و حتی قادر به تشخیص مکان بعدی جسم می باشد.

تنها مشکلی که می توان نام برد نیروی محرکه موتورهای کاربر مکانیکی می باشد که با توجه به دیگر موتورهای موجود در بازار بسیار پائین است. البته روشهائی را می توان آماده سازی کرد تا این نقیصه بر طرف شود. انجام موفقیت آمیز این پژوهش در بعد آزمایشگاهی، سبب ساز اجرای آن در بعد اجرایی می باشد. پژوهشگر در حال آماده سازی کار اجرایی آن است. هر چند از بعد مالی و فنی مشکلاتی در پیش رو خواهد بود اما پژوهشگر معتقد است که این پژوهش در بعد اجرایی قابل اجراء است.

نتیجه کار پژوهشی

روشی برای بدام انداختن یک جسم متحرک توسط یک یا چند کاربر

مکانیکی ابداع شده است. این روش ترکیبی از چند روش برای تشخیص دقیق محل جسم و کاربر مکانیکی می باشد. در این گزارش تلویحاً از چند روش دیگر نام برده شده است. مانند روش تعیین مختصات محلی و روش جدیدی برای تنظیم دوربین *CCD* و همچنین از بهینه شدن علائم نگارنده یادی شد. یک جسم متحرک را در محوطه ای که نقشه و جزئیات آن در بخشی از حافظه رایانه نگهداری می شود، به حرکت در می آورند. بلافاصله محل جسم تعیین شده و دستور دستگیری و بدام انداختن جسم به کاربر مکانیکی ارسال می شود. کاربر مکانیکی بسوی جسم حرکت می کند تا جسم را دستگیر کند.

اگر جسم تغییر مکان دهد مکان جدید بلافاصله تعیین شده و دستور جدید را به کاربر ارسال می کنند.

نتایج بدست آمده از پژوهش ثابت می کند هر چند عملیات انجام شده در این پژوهش در سطح آزمایشگاهی بوده ولی قابلیت اجرایی در تمام سطوح را دارا می باشد. هم اکنون پژوهشگر در حال آماده سازی این روش برای حرکت و پارک خودرو می باشد. کاربردهای این روش بسیار زیاد و گسترده می باشند و در بخش خدمات مردمی، حمل و نقل، امنیتی و دیگر بخشها کاربرد دارد. با اجرای عملی این روش در بخش اجرایی در کشور اسلامی ایران (حتی در یک یا چند کاربرد محدود) ما را در بین چندین کشور دارای این حرفه قرار خواهد داد. با اجرای چند روش گفته شده، کشور ما جهش بزرگی در این رشته خواهد داشت.

منابع و مأخذ

1. HOMAINEJAD, A. S ``Real Time Photogrammetric Processing`` PHD Dissertation, The University of Melbourne 1997.
2. HOMAINEJAD, A. S ``Tracking a Dynamic Object by Multiple Vision System, ISPRS Commission V, Symposium on Real Time Imaging June 2-5, 1998, Hakodate, Japan
3. HOMAINEJAD, A. S ``Experience of Development of an Expert system Based on Object Tracking`` SPIE 1999, SanJose, USA
4. A. W. L. Ip, N. El-Sheimy, M. M. R. Mostafa, ``System Performance Analysis of INS/DGPS Integrated System for Mobile Mapping System `` The 4th International Symposium on Mobile Mapping Technology (MMT 2004) March 29-31, 2004, Kumig, China.
5. Gontran, H., J. Skaloud, P. Y. Gillieron, ``a Mobile Mapping System for Road data Capture via a Single Camera, The 4th International Symposium on Mobile Mapping Technology (MMT 2004) March 29-31, 2004 Kumig, China.
6. Mohammadi, H., A. A. Alesheikh, S. M. Kalantari, The 4th International Symposium on Mobile Mapping Technology (MMT 2004) March 29-31, 2004, Kumig, China.

۷. امیر سعید همائی نژاد، «مزایا و معایب استفاده GPS برای کشوری همچون ایران»، در حال چاپ.